

Osijek, Zagreb, 18. studenoga 2013.

Dvadeset i druga obljetnica opsade, pada i zločina u Vukovaru te stradanja civila u Škabrnji

Vukovar, 18. studenoga 1991 – 18. studenoga 2013.

Dana **18. studenoga 1991. padom potpuno uništenog Vukovara** okončana je tromjesečna opsada i granatiranje grada od strane Jugoslavenske narodne armije (JNA) i srpskih paravojskih snaga, tijekom koje je na Vukovar palo više od 6,5 milijuna granata. Tog se dana prisjećamo svih stradalih u Vukovaru i okolici.

Tijekom ta tri mjeseca usmrćeno je u Vukovaru više od tri tisuće civila i branitelja, među kojima i 86 djece.

Nakon pada Vukovara stotine zarobljenih branitelja i civila prošlo je torture tijekom zarobljavanja i transporta, u prolaznim logorima te u **logorima i zatvorima u Srbiji (u Stajićevu, Begejcima, Sremskoj Mitrovici, Aleksincu i Nišu)**. Tijekom posljednjih dana opsade dio civila i branitelja potražio je spas u vukovarskoj bolnici. No, nakon zauzimanja bolnice od strane JNA, **major Šljivančanin** je proveo trijažu nakon koje je **20. studenog 1991. godine izdvojeno 269 osoba od kojih samo desetak nije ubijeno**. Odvedeni su na Poljoprivredno dobro **Ovčara** gdje su ih pripadnici TO i paravojskih srpskih snaga malterirali te tijekom poslijepodneva i noći ubili. **Iz masovne grobnice ekshumirano je i identificirano 200 osoba, dok za 65 osoba posmrtni ostaci još nisu pronađeni**. Najmlađa žrtva smaknuća ranjenih i zarobljenih na Ovčari imala je 17, a najstarija 72 godine. Ubijene su i dvije žene, jedna od njih bila je u visokoj trudnoći.

Za zločine počinjene nad civilima i zarobljenicima za vrijeme opsade Vukovara, nakon njegova pada te za zločine u okolini Vukovara, podignuto je niz opuznica. Pred **Haškim tribunalom (MKSJ)** u 6 predmeta.

Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije podiglo je 6 optužnica, u tri postupka pravomoćno je osuđeno 15 osoba za zločin na Ovčari / Postupak protiv **Petra Ćirića**, pripadnika TO Vukovar, je u žalbenoj fazi. Prvostupanjskom presudom nepravomoćno je osuđen na 15 godina zatvora / Za **zločin u Ćelijama** pravomoćno je osuđena jedna osoba i jedna za **ubojstva u kući obitelji Sever** dok su za / **zločin u Lovasu**, pred **Višim sudom u Beogradu** pravomoćno osuđena četrnaestorica optuženika.

Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru je, počevši od 1991. godine pa do 30. rujna 2013., pokrenulo kaznene postupke protiv 291 osobe, od čega je u tijeku prekid istrage u odnosu na 20 osumnjičenika, protiv 232 osobe je podignuta optužnica, 85 osoba je osuđeno, a protiv 53 postupak je nakon podignute optužnice još u tijeku. **Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku** je pokrenulo kaznene postupke protiv 912 osoba, od čega je u odnosu na 33 osumnjičenika istraga u tijeku, protiv 16 osoba istraga je u prekidu, optuženo je 492 osobe, od čega je 96 osoba osuđeno, a u tijeku je kazneni postupak po podignutoj optužnici protiv 218 osoba¹. Na Županijskom sudu u Osijeku u tijeku je **prvostupanjski postupak protiv Milana Đekića**, kojeg se tereti da je 19. studenog 1991. u Vukovaru iz kolone civila izdvojio civila A. L. te ga usmrtio rafalom iz automatske puške.

¹ Podaci DORH-a "Postupci vođeni zbog kaznenih djela ratnih zločina počinjenih u Vukovaru i njegovom širem području", 25. 10. 2013.g.

Međutim, suđenja u MKSJ-u provedena su desetak i više godina nakon počinjenja zločina i samo je u jednom predmetu donesena pravomoćna presuda, dok su u tijeku postupci protiv **Vojislava Šešelja** i **Gorana Hadžića**. Veliki dio postupaka pred sudovima u Hrvatskoj provedeni su u odsutnosti počinitelja koji su i danas nedostupni pravosuđu RH-a, a u niz predmeta suđenja su u tijeku ili još nisu ni otpočela.

Tijekom 2011. godine, od strane nadležnog županijskog državnog odvjetništva, podignute su optužnice protiv odgovornih zapovjednih osoba za ratne zločine nad zarobljenicima koji su počinjeni u logorima i zatvorima u Srbiji. **Tužilaštvo za ratne zločine** u Beogradu još uvijek nije pokrenulo kaznene postupke zbog prethodno navedenih zločina, iako navodni počinitelji borave na teritoriju Republike Srbije.

Škabrnja, 18. studenoga 1991. - 18. studenoga 2013.

Tog istog 18. studenoga 1991., na drugom kraju Hrvatske, dogodio se još jedan težak zločin. Jugoslavenska narodna armija pod zapovjedništvom **Ratka Mladića**, potpomognuta paravojnim jedinicama, probila je hrvatske obrambene položaje i ušla u **selo Škabrnja**. Krećući se od kuće do kuće, pripadnici srpskih snaga **mučili su i ubili 43 civila i 15 branitelja**. Sljedećeg dana srpske paravojne formacije uz pomoć JNA ulaze u susjedno **selo Nadin, gdje su ubili 14 hrvatskih civila**. Preživjeli seljani su protjerani, a njihova imovina zapaljena ili opljačkana. Pogubljenja onih koji nisu uspjeli pobjeći iz Škabrnje i okolice su nastavljena sve do veljače 1992. godine, a **ukupno je do oslobođenja mjesta u Oluji 1995. godine u Škabrnji ubijeno 86 osoba**.

U jednoj od pravomoćnih presuda haškog suda za zločine u Škabrnji stoji: **"JNA je zajedno sa snagama MUP-a SAO Krajine i TO izvršila napade na veći broj većinsko hrvatskih sela i područja, uključujući Škabrnju i Nadin te su tijekom tih napada nad nesrpskim stanovništvom počinili kaznena djela ubojstva, razaranja, pljačke, zatočenja, mučenja i okrutnog postupanja"**.

Pravosuđe Republike Hrvatske je do sada donijelo samo jednu osuđujuću presudu protiv 26 okrivljenika od kojih je samo jedan bio prisutan tijekom suđenja pred **Županijskim sudom u Zadru 1994. godine** a za zločine u Škabrnji. Tijekom 2007. osuđena Edita Rađen je zatražila obnovu postupka te nakon ponovljenog suđenja, oslobođena je optužbi. Nakon izručenja jedne od 25 osoba koje su osuđene u odsutnosti, te ponovljenog suđenja u 2012., Renato Petrov je nepravomoćno oslobođen optužbi i to zbog nedostatka dokaza.

Zbog ovog je zločina vođeno više kaznenih postupaka pred **Međunarodnim kaznenim tribunalom za bivšu Jugoslaviju** u Den Haag-u pa je tako u odnosu na dvojicu optuženika donijeta osuđujuća presuda i to protiv **Milana Babića**, u svojstvu predsjednika tzv. Republike Srpske Krajine, koji je bio osuđen na 11 godina zatvora, te **Milana Martića**, u svojstvu Načelnika policije u Kninu, sekretara za unutarne poslove RSK, ministra obrane SAO Krajine, ministra unutarnjih poslova SAO Krajine i konačno predsjednika RSK, koji **izvršava kaznu u trajanju od 35 godina zatvora**. Ured tužiteljstva MKSJ teretio je zbog Škabrnje i **Slobodana Miloševića**, kao i **Jovicu Stanišića** i **Franka Simatovića**, bivše šefove Državne sigurnosti Srbije, koji su prvostupanjskom presudom donesenom tijekom ove godine nepravomoćno oslobođeni krivnje. **Haška optužnica protiv Mladića ne obuhvaća zločin u Škabrnji**.

Obilježavanje dvadeset druge obljetnice stradanja u Vukovaru i u Škabrnji okuplja nas oko sjećanja na žrtve kao i na nesebične, solidarne i hrabre muškarce i žene koji su činili sve što je bilo u njihovoj moći da spriječe zločine.

Vesna Teršelič, *Documenta* – Centar za suočavanje s prošlošću

Zoran Pusić, Građanski odbor za ljudska prava

Mladen Stojanović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek